

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum sit excellentior matrimonio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

sed status continentium. Claudis autem in se virtutem castitatis & dicit perfectiorem gradum castitatis quam castitatis coniugalis. Omnis tamen humilior castitas sua vna castitatis virtute comprehenditur. quod probatur ex eo, quod nunquam peccatur nisi contra virtutem castitatis agatur. Vidua enim si nubit, non peccat. Nulla autem virtus sine peccato perditur. Et licet hoc Martinus negauerit, a veritate tamen actus, immemor suae negationis asseruit post in q. 1. de luxuria, conclusionem tertiam, asserendo quod nihil deicitur animam a statu virtutis, nisi peccatum. Et per hoc probat, quod non omnis actus venereus deiciat animam a virtute, quamvis deiciat ab arce & excellentia perfectionis.

ARTICVLVS III.

Utrum uirginitas sit excellentior matrimonio.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur quod uirginitas non sit excellentior matrimonio. Dicit enim Augustinus in libro de bono coniugali. Non impar meritum est continentia in Ioanne, qui nullas expertus est nuptias, & in Abraham, qui filios genuit: sed maioris uirtutis maior est meritum. ergo uirginitas non est potior uirtus, quam castitas coniugalis.

¶ 2 Præter. Ex uirtute dependet laus uirtuosi. Si ergo uirginitas præferretur continentia coniugali, uideretur esse consequens, quod qualibet uirgo esset laudabilior qualibet coniugata: hoc autem est falsum. ergo uirginitas non præfertur coniugio.

¶ 3 Præter. Bonum commune potius est bono priuato, ut patet per Philosophum. * 1. Ethic. sed coniugium ordinatur ad bonum commune. dicit enim Augustinus in libro de bono coniugali. Quod est cibis ad salutem hominis, hoc est concubitus ad salutem humani generis: uirginitas autem non dicitur gignit formaliter: sed sicut actus necessarius, & actus supererogationis sub eadem formalitate qua persona circa ueneras delectationes recte se habet. Plus enim, ut in littera dicitur, exigitur ad constitutionem specialis uirtutis, quam aliquid plus dignitatis, seu excellentia habere.

Super Quaestiones centesimoquinguesime secundae articulum quartum.

In art. 4. eiusdem q. in responsione ad primum, dubium ex Martino, ubi supra, occurrit dicente. Ista solutio non mihi uidetur rationabilis, tum primo, quia Abraham nunquam habuit coniugium in opere, & uirginitatem in preparatione animi, cum nihil habeamus in preparatione animi, nisi quod est nobis possibile, nisi apud inipientes. Nec iuuat inducta Augustini auctoritas: quia non dicit, quod Abraham habuit uirginitatem in habitu, sed continentiam, uel castitatem, qui etiam uiduis conuenit. Tum quia habere aliquam uirtutem in actu & opere multo perfectius est, quam habere eam secundum preparationem animi: sed Ioannes habuit uirginitatem in opere, & Abraham in sola preparatione animi. ergo.

¶ Ad eundem horum aduerte, quod auctor non æquat opus coniugij operi uirginali: sed adæquat meritum continentia Abraham merito continentia uirginalis Ioannis Baptistæ. Hæc autem conlatio ualde ualde. Unde in principio responsionis auctor dicit, quod meritum non solum penitatur ex genere actus, sed magis ex animo operantis. Per hoc enim quod dixit ex genere actus, dicitur primam inæqualitatem. Nam ex genere operis uirginitas præfertur continentia coniugali. Per hoc uero quod subdit, sed magis ex animo operantis, denotat adæquationem secundum loco dictam quo ad præmium substantiale.

¶ Ad primam igitur Martini objectionem dicitur, quod Abraham habuit semper uirginitatem in preparatione animi. Nec est uerum quod solum id quod est possibile nobis, habeamus in ani-

mi preparatione, cum senex impotens pertinax in luxuria, habeat in preparatione animi adulteria, supra &c. si possit. Et sicut inimicus alicuius, quamuis priuatus manibus, omnique spe occidendi inimicum, habeat animum preparatum occidendi illum si possit, & sic de alijs. Et sicut isti quo ad dampnum, & penam sepius substantialem sunt ita reijcuradulteri: & homicidæ, & forte plus iuxta animi maiorem ardorem ad hæc: ita Abraham uirtuosus priuatus propter necessarium causam exercitio uirginitatis, perfectuerat in preparatione animi ad uirginitatem, si esset conueniens tunc. Auctoritas quoque Augustini allata adiuvat quoniam continentia ibi ab Augustino pro continentia tolente coniugium sumitur, quam constat esse uirginalem solam.

tem ordinatur ad bonum speciale, ut scilicet uitet tribulationem carnis quam sustinent coniugata, sicut patet per Apostolum. 1. ad Corinth. 7. ergo uirginitas non est potior continentia coniugali.

SED CONTRA est, quod dicit Augustinus in libro de uirginitate. Certaratione, & sanctorum scripturarum auctoritate nec peccatum esse nuptias inuenimus, nec eas bono aut uirginalis continentia, uel etiam uidualis æquamus.

RESPON. Dicendum, quod sicut patet in libro. Hieron. contra Iouinianum, hic error fuit Iouiniani, qui posuit uirginitatem non esse matrimonio præferendam. Qui quidem error præcipue destruitur & exemplo Christi, qui & matrem uirginem elegit, & ipse uirginitatem seruauit, & ex doctrina Apostoli, qui 1. ad Corinth. 7. uirginitatem consuluit tamquam melius bonum. Et etiam ratione, tum quia bonum diuinum est potius humano bono: tum quia bonum animæ præfertur bono corporis, tum etiam quia bonum contemplatiuæ uitæ præfertur bono actiuæ. Virginitas autem ordinatur ad bonum

non oportet quod sit plus, sed quandoque est minus, ut patet ex dictis: & ideo ratio nihil ualeat.

¶ In responsione ad tertium eiusdem articuli, dubium ex Martino, ubi supra, occurrit dicente. Hæc solutio non placet mihi. Et uidetur concedendum, quod multiplicatio, siue conseruatio speciei humane est simpliciter melior, quam contemplatio diuinorum quantumcumque sint diuersorum generum. Si enim finis uirginitatis esset melior simpliciter quam finis coniugij, uideretur quod propter conseruationem humane speciei non esset delectanda uirginitas, etiam firmata uoto, nec pro pace unius regni posset Papa dispensare, quia dispensatio non fit nisi propter melius: hoc autem est error.

¶ Ad hoc dicitur, quod comparatio rerum in bonitate non est consideranda secundum calum aut euentus, sed absolute. Constat autem secundum omnes, quod bonum animæ præfertur bono corporis, & quod contemplatio diuina est magnum animæ bonum, multiplicatio autem hominum per generationem, corporale bonum secundum suum genus est. Generatio siquidem carnalis carnale bonum directe facit, iuxta illud Ioannis 3. Quod natum est ex carne, caro est. Igitur optime auctor dixit, quod finis uirginitatis secundum genus suum, est simpliciter melior, quam multiplicatio hominum, quæ est finis coniugij.

¶ Ad objectionem autem Martini negatur utraque sequela. Prima quidem, quia in casu, quo speciei humane oportet conseruari, præceptum iuris nature præualeret uoto uirginitatis, & sic simpliciter melius est philosophari quam ditari: tempore tamen necessitatis oppositum agendum est. Ita licet simpliciter melior sit uirginitas matrimonio, tempore tamen necessitatis melius est nubere. Secunda autem quia in pace unius regni non tenditur ad bonum temporale tantum, sed ad bonum spiritum. Igitur melius scilicet in regno, quæ discordijs, seditionibus, bellisque impediuntur, tolluntur. Et ueritate dicitur, quod dispensatio potest fieri non solum propter melius secundum suum genus, sed propter melius ex circumstantia, puta hic, in tali euentu.

Cap. 19. in fitom. 6.

Lit. non re more a prima cip. tom. 3.

D. 118.

Super

num animæ, secundum uitam contemplatiuam, quod est cogitare ea q̄ sunt Dei: coniugium autem ordinatur ad bonū corporis, quod est corporalis multiplicatio generis humani, & pertinet ad uitā actiuam: quia uir & mulier in matrimonio uiuente necesse habent cogitare q̄ sunt mundi, ut patet per Apostolum 1. ad Corinth. 7. Vnde indubitanter uirginitas præferenda est cōtinentiæ coniugali.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ meritum nō solum pensatur ex genere actus, sed magis ex animo operantis. Habuit autem animum Abraham sic dispositum, ut paratus esset uirginitatem seruare, si esset tempore congruum, ex quo meritum continentiæ coniugalis in ipso, æquatur merito d continentiæ uirginitatis in Ioanne respectu præmij accidentalis, non autem respectu præmij substantialis. Vnde * August. dicit in lib. de bono coniugali, quod Ioannis calibatus, & Abraham connubium pro temporum distributione Christo militauerunt, sed continentiam Ioannes in opere, Abraham uero in solo habitu habebat.

AD SECUNDVM dicendum, quod licet uirginitas sit melior, quàm continentia coniugalis, potest tamen coniugatus melior esse, quàm uirgo, duplici ratione. Primò quidem ex parte castitatis, si scilicet ille qui est coniugatus, habeat animum magis paratum ad uirginitatem seruandā, si oporteret, quàm ille qui est actu uirgo. Vnde * Aug. instruit uirginē in lib. de bono coniugali, ut dicat. Ego non sum melior, quàm Abraham, sed melior est castitas calibum, quàm castitas nuptiarum. & rationem postea * subdit, dicens. Quod enim nunc ago, melius ille egisset, si tunc agendum esset. Quod autem illi egerunt, sic ego non agerem, etiam si nunc agendum esset. Secundò, quia forte ille qui non est uirgo, habet aliquam excellentiorem uirtutem. Vnde * August. dicit in lib. de uirginitate. Vnde scit uirgo, quāuis sollicita quæ sunt Domini, ne forte propter aliquam sibi incognitam infirmitatem non sit parata martyrio: illa uero mulier, cui se præferre gestiebat, iam possit bibere calicem dominicæ passionis?

AD TERTIVM dicendum, quod bonum commune nepotius est bono priuato, si sit eiusdem generis: sed potest esse quod bonum priuatum sit melius secundum suum genus: & hoc modo uirginitas Deo dicata præfertur fecunditati carnali. Vnde * Aug. dicit in lib. de uirginitate, quod fecunditas carnis, etiam illarum, quæ in hoc tempore nihil aliud in coniugio, quàm prolem requirunt, quam mancipient Christo, pro amissa uirginitate compensari non possit credenda est.

¶ Super Quæstio 152. Art. quintum.

ARTICVLVS V.

Utrum uirginitas sit maxima uirtutum.

IN ar. 5. eiusdem q. nihil scribendum occurrit, nisi q̄ illud, quod in fine articuli dicitur de cetero non, seu gaudio singulari de integritate carnis seruata, cui de auriculis tractabitur, declarandum est.

AD QVINTVM sic proceditur. Vt q̄ uirginitas sit maxima uirtutū. Dicit n. * Cyprianus in lib. de uirginitate. Nunc nobis ad uirgines sermo est, quarum quo sublimior est gloria, eo est maior cura: flos est ille ecclesiastici germinis decus atque ornamentum gratiæ spiritualis, illustrior portio gregis Christi.

¶ 2 Præf. Maius præmium debetur maiori uirtuti: sed uirginitati debetur maximum præmium, sicut

¶ 1 Præf. Cetero ceteris, ut patet 7. Matt. 19. uirginitas est maxima uirtutum. ¶ 3 Præf. Tanto aliqua uirtus est maiorem aliquis conformatur conformatur dicitur. n. Apocal. 14. de uirginibus agnum quocumque uiderit, & quocumque nouum: quod nemo alius potest: ergo uirginitas est maxima uirtutum.

SED CONTRA est, quod * Aug. dicit de uirginitate. Nemo, quantum uirtute, uirginitatem præferre monasterio. & in eodem præclarissimum testimonium præbentur & auctoritas, in qua fidelibus monachis martyres, & quo defunctæ sancti martiris sacramenta recitentur, per quod dicitur quod martyrium uirginitati præferatur monasterij status.

RESPON. Dicendum, q̄ aliquis potest lentissimum dupliciter. Vno modo, ut nunc: & sic uirginitas est excellentissima castitatis. Transcendit enim & castitatem & coniugalem. Et quia castitas antecedit uirginitati decor: ideo uirginitas per consequens habuit excellentissimam polychromiam. Vnde dicit in lib. de uirginitate. Pulcherrimum potest maiorem estimare occurrere uirginitati, tur à rege, probatur à iudice, & dicitur in confecturæ Deo? Alio modo, quod est excellentissimum simpliciter. Sic uirginitas est excellentissima uirtutum. Sicut enim excellentid quod est ad finem, & quanto efficacius ordinatur ad finem, tanto melius autem ex quo uirginitas laudabilis prædicare rebus diuinis, ut * dicitur in 1. Petri. 2. uirtutes theologice, & etiam uirtutes religiose actus est ipsa occupatio cetera res dicitur uirginitati. Similiter etiam uirtutes ratur ad hoc, quod inhærent. Dicitur ad hoc possunt propriam uirtutem in 4. monasterij, qui ad hoc possunt uoluntatem, & omnia que possunt uirgines que ad hoc possunt uirtutem: & ideo uirginitas non simpliciter xima uirtutum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sunt illustrior portio gregis Christi, & sublimior gloria per comparationem ad coniugatas.

AD SECUNDVM dicendum, quod ceteris actus attribuitur uirginitati secundum excellentiam quam habet ad uirtutes, habuit sexagesimus, sed sicut * August. dicit in quæstionibus Euangelij, ceteris uirtutibus tyrum, sexagesimus uirginitatis uirtutum gatorum. Vnde ex hoc non sequitur uirtutes sit simpliciter maxima uirtutum, solum in alijs gradibus castitatis.

AD TERTIVM dicendum, quod uirginitas agnum quocumque uiderit: quia uirginitas non solum in integritate carnis, sed in integritate carnis, ut * Augustinus dicit in uirginitate. Et ideo in pluribus sequitur uirtutes facit propinquius in uirtutem mentis. Canticum antiphonarum sola uirgines cantant, est gaudium de integritate carnis seruata.

D. 7.

c. 27. in fine, tom. 6.

esp. 28. ante medium, tom. 6.

Ibidem.

e. 44. in fine, tom. 6.

Capit. 9. in fine, tom. 6.

In ar. 9. 155. artic. 1. & q. 185. artic. 4. Et 4. dist. 33. q. 3. art. 3. Et 3. contra. c. 134. In trac. de habitu uirginu non remota a primis, incipit hic lib. Dispositio eius.